

СХВАЛЕНО

Вченою радою КНЗ КОР
«Київський обласний інститут
післядипломної освіти
педагогічних кадрів»
(протокол від 24.02.2025 р. №2)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор КНЗ КОР
«Київський обласний інститут
післядипломної освіти
педагогічних кадрів»



Віра РОГОВА

Наказ від «26» лютого 2025 р. № 78

ПІГОДЖЕНО

Проректор


(підпис)

Олена ЧАСНІКОВА

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
«ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ: ПОДОЛАННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ»
для вчителів початкових класів, вихователів груп подовженого дня**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітня програма розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації вчителів початкових класів, вихователів груп подовженого дня закладів загальної середньої освіти, які впроваджують Державний стандарт початкової освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 року № 688 «Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти» та відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 29 серпня 2024 року № 1225 «Про затвердження професійного стандарту «Вчитель загальної середньої освіти».

Освітня програма також враховує основні положення Закону України «Про освіту», Закону України «Про повну загальну середню освіту», Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688), Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800, постанови Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р «Про затвердження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року», інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність вчителя та з урахуванням європейського вектора розвитку освіти України, стратегії реформування галузі освіти в Україні, новітніх зарубіжних і вітчизняних наукових розробок, кращих практик у галузі освіти та професійного розвитку педагогів, відповідно до викликів сьогодення.

Мета освітньої програми: професійний розвиток учителів початкових класів, вихователів груп подовженого дня щодо організації освітнього процесу в початковій школі стосовно подолання освітніх втрат; розвиток професійного потенціалу педагогів як системного показника готовності до здійснення інноваційної діяльності, трансформації найновіших досягнень науки й передового педагогічного досвіду, використання кращих методик навчання в практику роботи.

Основні завдання програми:

- забезпечити розвиток загальних і професійних компетентностей учителів початкових класів, вихователів груп подовженого дня щодо організації освітнього процесу в початковій школі стосовно подолання освітніх втрат;
- створити умови для переосмислення слухачами курсів ролі педагога на сучасному етапі розвитку національної системи освіти;

- формувати готовність учителів початкових класів та вихователів груп подовженого дня до реалізації стратегічних цілей розвитку загальної середньої освіти;
- формувати в педагогів систему знань, умінь та навичок, цінностей і ставлень як складових базових компетентностей;
- визначити сучасні підходи до організації навчання за індивідуальною освітньою траєкторією, змодельовати різні варіанти побудови індивідуальної освітньої траєкторії розвитку учня щодо надолуження освітніх втрат;
- формувати здатність педагогічних працівників орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею в професійній діяльності;
- збагатити досвід педагогів щодо ціннісного насичення уроку, упровадження обов'язкової здоров'язбережувальної складової;
- створити умови для розвитку професійної майстерності педагогів, емоційного інтелекту та здатності працювати в команді, з батьками, а також ефективної взаємодії з дітьми;
- сприяти створенню безпечного освітнього середовища, де здобувачі освіти можуть розвиватися інтелектуально, соціально, емоційно.

Загальні очікувані результати охоплюють:

Знання й розуміння:

- сучасних тенденцій розвитку освіти загалом;
- нормативно-правових основ, законодавчих актів у сфері початкової освіти;
- концептуальних засад Нової української школи;
- сутності основних ідей, принципів побудови Державного стандарту початкової освіти;
- особливостей організації освітнього процесу в початковій школі стосовно подолання освітніх втрат;
- сутності поняття «освітні втрати», «освітні розриви»;
- основних механізмів функціонування і реалізації компетентнісної парадигми навчання;
- принципів побудови індивідуальної освітньої траєкторії розвитку кожної дитини;
- особливостей організації ефективної комунікації з батьками для створення партнерської моделі виховання молодших школярів.

Уміння:

- планувати та організовувати освітній процес відповідно до вимог чинного законодавства та нормативних документів, які регламентують діяльність початкової школи;
- розробляти навчальний зміст і визначати послідовність його реалізації з урахуванням вимог Державного стандарту початкової освіти, чинних програм, затверджених Міністерством освіти і науки України та іншими відповідними органами;
- здійснювати траєкторію власного професійного розвитку;

- добирати та застосовувати практики стійкості;
- використовувати діагностичні, методичні, практичні інструменти для подолання освітніх втрат, визначати способи мотивації до навчання;
- діагностувати освітній процес та скласти індивідуальні освітні маршрути для становлення дитини як особистості, формування в майбутньому її професійного самовизначення;
- забезпечувати ефективну співпрацю та командну роботу з колегами, батьками та іншими учасниками освітнього процесу для досягнення спільних цілей;
- сприяти розвитку емпатії в учнів, формуванню навичок самоконтролю, соціальної взаємодії.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку, рефлексія власної професійної практики;
- орієнтація на потреби учня, дитиноцентризм, цінність особистості;
- гуманістична спрямованість освітнього процесу, ціннісне насичення кожного уроку;
- відданість ідеї щодо значущої участі в освітньому процесі усіх здобувачів освіти;
- співпереживання до інших і до себе, вміння комунікувати з іншими, керування власними емоціями та розуміння емоції інших, вміння працювати в команді, креативно та критично мислити;
- готовність до змін, професійна мобільність та гнучкість;
- партнерство з батьками та громадою;
- професійна етика, рефлексія та саморозвиток.

Розробник програми	<i>Жанна Володимирівна Вихрестенко</i> , доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»
Найменування програми	Освітня програма підвищення кваліфікації «Організація освітнього процесу в початковій школі: подолання освітніх втрат» для вчителів початкових класів, вихователів груп подовженого дня
Мета програми	Професійний розвиток учителів початкових класів, вихователів груп подовженого дня щодо організації освітнього процесу в початковій школі стосовно подолання освітніх втрат; розвиток професійного потенціалу

	педагогів як системного показника готовності до здійснення інноваційної діяльності, трансформації найновіших досягнень науки й передового педагогічного досвіду, використання кращих методик навчання в практику роботи.		
Цільова аудиторія за спеціальністю або за посадою педагогічного працівника	Учителі початкових класів, вихователі груп подовженого дня		
Зміст програми	№ з/п	Тема заняття	год
	Модуль I.		6
	1.1.	Вступ до теми «Організація освітнього процесу в початковій школі: подолання освітніх втрат»	2
	1.2.	Філософські аспекти модернізації освіти в контексті традицій та інновацій	2
	1.3.	Професійний розвиток педагогічних працівників в умовах Нової української школи	2
	Модуль II.		18
	2.1.	Переосмислення освітньої політики НУШ відповідно до нових умов і викликів освіти	2
	2.2.	Освітні втрати й освітні розриви в початковій школі: сутність, причини, наслідки, механізми подолання	4
	2.3.	Діагностичні, методичні, практичні інструменти вимірювання та подолання освітніх втрат	4
	2.4.	Онлайн-ресурси, цифрові сервіси для вимірювання й подолання освітніх втрат та розривів	4
	2.5.	Дизайн уроку: гнучкий підхід до планування процесу подолання освітніх втрат та розривів.	4
	Модуль III.		2
	3.1.	Тематична дискусія «Організація освітнього процесу в початковій школі: подолання освітніх втрат»	2
Обсяг (тривалість), що встановлюється	1 ЄКТС / 30 год (26 годин – аудиторні, 4 год – керована самостійна робота)		

в годинах та/або кредитах ЄКТС	
Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться	Загальні компетентності: ЗК.01, ЗК.02, ЗК.03, ЗК.04, ЗК.05. Професійні компетентності: А1 Мовно-комунікативна (А1.1, А1.4.К1); А2 Предметно-методична (А2.1, А2.2, А2.3, А2.4, А2.5, А2.6, А2.7) ; Б1 Психологічна (Б1.1, Б.1.3); Б2 Емоційно-етична (Б2.1); Б3 Компетентність педагогічного партнерства (Б3.1); В2 Здоров'язбережувальна (В2.1); Г1 Прогностична (Г1.1); Г2 Організаційна (Г2.1); Д1 Здатність до навчання впродовж життя (Д1.1)
Форма підвищення кваліфікації	Очна, дистанційна, очно-заочна, пролонгована
Строки виконання програми	Календарний рік
Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	Свідоцтво про підвищення кваліфікації
Забезпечення розміщення освітньої програми на сайті	сайт: https://www.kristti.com.ua/

Модуль І.

1.1. Вступ до теми «Організація освітнього процесу в початковій школі: подолання освітніх втрат».

Початкова школа визначає основний етап у формуванні навчальної бази для кожного учня. Втрати, які виникають на цьому етапі, можуть мати довготривалий вплив на навчання та розвиток дитини. Подолання освітніх втрат учневі початкової школи є важливим завданням для забезпечення успішного навчання та розвитку дитини.

1.2. Філософські аспекти модернізації освіти в контексті традицій та інновацій.

Модернізаційні процеси національної системи освіти у контексті традицій та інновацій України. На основі аналізу нормативно-правових документів та тематичної літератури визначено стратегічні цілі: всебічний розвиток освіти, посилення її впливу на економічне зростання і рівень життя населення, сприяння прискореному розвитку насамперед фундаментальної науки, забезпечення соціальної функції держави через оптимізацію соціальних програм.

1.3. Професійний розвиток педагогічних працівників в умовах Нової української школи.

Основні зміни в новому Професійному стандарті вчителя: що варто знати педагогам. Ознайомлення з основними положеннями професійного стандарту педагога, зокрема трудовими функціями та компетентностями. Кодифікація Професійного стандарту. Трудові функції – невід’ємна частина стандарту для кожної професії згідно з українським законодавством Формування в педагогів навичок самооцінювання рівня професійних компетентностей, уміння вести моніторинг власної педагогічної діяльності. Сфери застосування вчителями Професійного стандарту. Самооцінювання вчителем власної професійної діяльності; планування та визначення траєкторії професійного розвитку вчителя; планування його підвищення кваліфікації. Планування та визначення траєкторії професійного розвитку вчителя. Планування підвищення кваліфікації вчителя. Особливості визначення відповідності власних професійних компетентностей чинним вимогам. Приклади щорічного комплексного самооцінювання (за всіма компетентностями, визначеними Професійним стандартом) із метою планування підвищення кваліфікації; періодичне самооцінювання володіння певними компетентностями для виявлення відповідних напрямів професійного розвитку. Виконання вправ, що сприяють формуванню в учителя навичок самооцінювання рівня професійних компетентностей.

Модуль II.

2.1. Переосмислення освітньої політики НУШ відповідно до нових умов і викликів освіти.

Освітня політика Нової української школи відповідно до викликів сьогодення. Завдання щодо подолання викликів в умовах війни. Забезпечення безпечних умов для всіх учасників освітнього процесу як пріоритетне завдання функціонування закладу освіти. Обрання найбільш оптимального формату освітнього процесу. Переосмислення традиційних підходів до діяльності закладу освіти в умовах війни. Забезпечення доступу до освітнього контенту з використанням інноваційних технологій. Посилення заходів особистої безпеки учасників освітнього процесу. Психологічна та емоційна підтримка.

2.2. Освітні втрати й освітні розриви в початковій школі: сутність, причини, наслідки, механізми подолання.

Сьогодні українська освіта зіткнулася з численними викликами: вимушеними перервами у навчанні, знищенням шкіл, відсутністю очного навчання та обмеженим доступом до нього, значними обмеженнями для реалізації дистанційного навчання, викликаними перебоями з електроенергією та інтернетом. Поняття «освітні втрати», «втрати в навчанні», «освітні розриви», «прогалини в навчанні». Моніторинг освітніх втрат та їх подолання як актуальне завдання Нової української школи в умовах її розбудови. Організація освітнього процесу в умовах війни. Механізми подолання освітніх втрат та освітніх розривів.

2.3. Діагностичні, методичні, практичні інструменти вимірювання та подолання освітніх втрат.

Дієві інструменти вимірювання та подолання освітніх втрат. Організація індивідуальних, групових занять з учнями, які мають низькі результати оцінювання. Використання додаткового якісного освітнього контенту, акцентованого на теми, що потребують надолуження. Підбір ефективних прийомів подолання освітніх втрат. Алгоритм подолання освітніх втрат. Ефективна взаємодія з батьками.

2.4. Онлайн-ресурси, цифрові сервіси для вимірювання й подолання освітніх втрат та розривів.

Цифрове освітнє середовище як ресурс до подолання освітніх втрат. Діагностичні тести на платформі ВШО (Всеукраїнська школа онлайн). Освітні онлайн-платформи як важливий інструмент успішної педагогічної діяльності. Важливі фактори для вимірювання й подолання освітніх втрат та розривів. Безпека дітей в Інтернеті. Онлайн-ресурси, які можна використати вчителю початкових класів для розробки навчального контенту з метою подолання освітніх втрат.

2.5. Дизайн уроку: гнучкий підхід до планування процесу подолання освітніх втрат та розривів.

Особливості дизайну уроку щодо надолуження прогалин у навчанні. Використання ігрових методик та інтерактивних завдань для підвищення мотивації учнів до навчання. Гнучка структура уроку з використанням інтерактивних програм та додатків. Карта опорних знань як метод навчання для подолання освітніх втрат. Формування мотиваційної сфери особистості учня для досягнення та підвищення результативності навчання.

Модуль III.

3.1. Тематична дискусія «Організація освітнього процесу в початковій школі: подолання освітніх втрат».

Теми для самостійної роботи

1. Механізми подолання освітніх втрат та освітніх розривів.
2. Позитивна мотивація до навчання як важливий аспект успішної навчальної діяльності молодших школярів.
3. Діагностика освітніх і навчальних втрат.
4. Алгоритм успішного подолання освітніх втрат.
5. Подолання навчальних втрат через проєктний підхід.

Список використаних джерел

1. Бурда, М., Васильєва, Д. (2022). Особливості навчання математики в умовах воєнного стану (методичні рекомендації). *Математика в рідній школі*. 4–5, 6–15. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/731956/>.
2. Локшина, О. та ін. (2022). Освіта в реаліях війни: орієнтири міжнародної спільноти: оглядове видання / за заг. ред. Олега Топузова, Олени Локшиної;

Національна академія педагогічних наук, Інститут педагогіки НАПН України. Київ: Пед. думка, 2022. 66 с. URL: [https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2022/08/Education and war book_NEW1.pdf](https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2022/08/Education_and_war_book_NEW1.pdf).

3. Міністерство освіти і науки України. (09.05.2022). МОН презентувало проєктні пропозиції для вирішення нагальних проблем української освіти у воєнний та післявоєнний періоди. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-prezentovalo-proyektni-propoziciyi-dlya-virishennya-nagalnih-problem-ukrayinskoji-osviti-u-voeyennij-ta-pislyavoyennij-periodi> .

4. Назаренко, Ю. (2022). Освітні втрати: підходи до вимірювання та компенсації. URL: https://cedos.org.ua/wp-content/uploads/zapyska_osvitni-vtraty.pdf.

5. Освітній омбудсмен України (23 січня 2023). Освітні втрати школярів: вимірювання й компенсація на рівні громади й ЗЗСО. Нова Українська Школа. URL: <https://nus.org.ua/news/osvitni-vtraty-shkolyariv-vymiryuvannya-j-kompensatsiya-na-rivni-gromady-j-zzso/>.

6. Освітній омбудсмен України (6 жовтня 2022). Як освітні втрати вплинуть на економіку України. URL: <https://eo.gov.ua/yak-osvitni-vtraty-vplynut-na-ekonomiku-ukrainy/2022/06/10/>.

7. Топузов, О. ., Головка, М. ., & Локшина, О. (2023). Освітні втрати в період воєнного стану: проблеми діагностики та компенсації. *Український Педагогічний журнал*, (1), 5–13. doi: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-1-5-13>.

8. Як надолужити освітні втрати? (3 січня 2023). Український центр оцінювання якості освіти. URL: <https://testportal.gov.ua/yak-nadoluzhyty-osvitni-vtraty/> .